

מראי מקומות - יבמות

צה:

א. אחות האם מן האם יוציא, מן האב ר"מ
אומר יוציא, וחכמים אומרים יקיים

פרש"י, דר"מ ס"ל דאסור משום דאיכא צד אם, וחכמים ס"ל דאחות האם מן האב אינו דומה לאחותו מן האם. ובביאור מחלוקת ר"מ ורבנן, כ' הריטב"א דר"מ ס"ל דאע"ג דאינהו גופייהו, דהיינו אחותו מן האם, וכו', אינן אסורין אלא כדי שלא יאמרו שבאו מקדושה חמורה לקדושה קלה, מ"מ כולה חדא גזירה הוא, ולכן שפיר גזרי'. ורבנן ס"ל דהוי גזירה לגזירה, ולכן בכה"ג לא גזרו, כיון שיש ג"כ צד האב.

ב. ושאר כל העריות מותרות לו, לאיתויי אשת האב

כ' הריטב"א דהיתר זה הוא לשי' ר"א, דס"ל דאשת אב מותר לבני נח לאחר מיתה, אבל לפי ר"ע, דס"ל דאשת אביו אסורה לו אף לאחר מיתה, א"כ לאחר גירות אסורה לו, כדי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה. אבל הביא מ"מ, וכ' שכן הוא דעת הרמב"ם, דמה דאמר' דאשת האב מותרת, היינו אף לר"ע, דהא מדינא אינו אביו, כיון שהורתו שלא בקדושה, ומשום גזירה נמי ליכא, שהרי לא אמרו כלום בשאר האב, ורק באשת אב איכא גזירת הכתוב דבני נח מצווים (ועדיין צע"ק, אפי' אם גזה"כ הוא, הא סכ"ס יש כאן איסור בגיתום דליכא בגרותם, וצ"ע).

ג. ומאן דשרי כר"ע... קלש לי' איסורא

הק' תוס', מאי משני, הא אכתי איכא כרת, דהא לא מיעטה הכתוב אלא משריפה. וכ' דמ"מ כיון דקליש איסורא, לא רצו חכמים לגזור בגרים לאחר מיתה, כיון דאף מחיים שריא מן הדין. אולם ע' ברמב"ן שכ' דמסוגיין משמע דר"ע ס"ל דחמותו לאו כריתות הוא, דאם חיי"כ הוא, א"כ מהו קלישותא, הרי כל עריות של האחיות נמי חיי"כ נינהו (ולכאו' תוס' ס"ל דממה דקליש איסורי' במיתה מחיים סגי, ואי"צ להיות דקליש משאר איסורי עריות, וצ"ע).

ד. דלמא מתרמיא לי' ידידי

ולכאו' תמוה, אדרבה, לימא דא' ייבם לכולהו, דבזה ודאי יהי' קיום מצוה, משא"כ עכשיו, דיתכן שלא יהי' קיום מצוה כלל. וכ' הערוך לנר ליישב ע"פ קו' אחרת, דהא אמרי' לעיל (מד.) שאין לא' לייבם אלא ד', כדי שיהי' יכול לקיים עונה לכולם לכה"פ פעם א' בחודש [וע' תוס' יו"ט בזה]. וכ' דבזה הכל א"ש, דבאמת אין א' יכול לייבם כולם, דהא אינו יכול לייבם טפי מד', וכיון דסכ"ס אינו יכול לייבם כולם, וא"כ לא יהי' ודאי קיום מצוה, א"כ נמצא דעדיף שכ"א מייבם א', דאולי עי"ז מתרמי' לכל א' יבמתו. ויצא מזה דדוקא נקט מתני' ה', ואם היו פחות מה', אז שפיר יש לא' לייבם כולם, וכן הביא מהם של שלמה (ח'), שכ' שנראה דאם יש שנים, עדיף שא' ייבם את שניהם, דאז יהי' ודאי קיום מצוה, והוסיף הערל"ג דה"ה בד' כן, וכנ"ל. וע"ע בב"ח (אה"ע קע"ו, ה') דג"כ העיר אהא דקתני ה', ע' לקמן שהבאנו דבריו.

ה. מקצתן כהנים, ומקצתן אחין מן האם, אלו ואלו חולצין ולא מייבמין

הק' הב"ח (אה"ע קע"ו, ה'), מהו החידוש של בבא זו בהבחייתא, הרי כיון דכבר קתני דמקצתן מן האחים כהנים, חולצין ולא מייבמין, וגם אם מקצתן אחין מן האם, חולצין ולא מייבמין, וא"כ למה צריכים לשנות היכא שיש כהנים וגם אחין מן האם דחולצין, פשיטא. ותי' ע"פ מש"כ שם לפרש למה נקט ה', והוא לרבותא בציור של מקצתן אחין מן האם, דס"ד דאחר שנתייבמו ג' מהם, כבר יש לתלות דהאיסור [דהיינו האחין מן האם] נמצא בהרוב, ויהי' מותר לייבם השאר, קמ"ל דלא אמרי' כן. ועפ"ז ביאר דהיכא דמקצתן כהנים ומקצתן אחין מן האם, י"ל דכיון דכהנים כבר חולצין ולא מייבמין, ושריא לעלמא, א"כ הו"ל כאילו נאבדה מן העולם, ואיסורא ברובא איתי', והשנים הנשארים מותרים לייבם [לאחר שחלצו לה הארבעה], ולא חיישינן דלמא נסיב אחיו מן האם, קמ"ל.